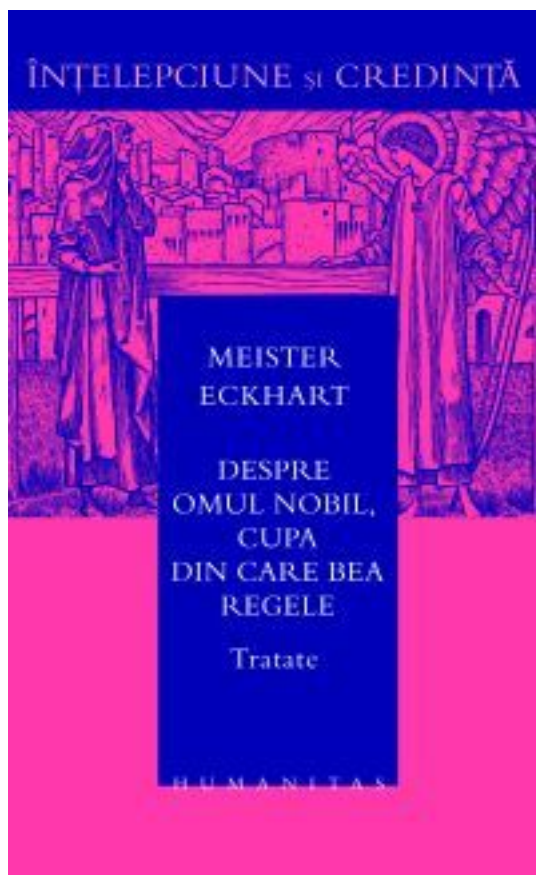

*Motto: "Și asta va fi mereu plângerea mea,
că oameni nesăbuiți,
cu sufletul gol de Duhul lui Dumnezeu,
din care nu au câtuși de puțin,
vor să judece după neghioaba lor minte omenească
ceea ce aud sau găsesc scris în Scriptură [...]" (p. 71)*

Dacă vreodată mi-ar fi trecut prin minte – și nu mi-a trecut, mulțumescu-Ți, Doamne – că eu sunt cel care a inventat formula Versetelor serafice, comentarii mai mult sau mai puțin bine cuvântate la un fragment dintr-un text sacru, dacă mi-ar fi trecut prin minte, zic, atunci întâlnirea cu tratatul Maestrului Eckhart m-ar fi vindecat de păguboasa (pretenție la) originalitate. Și asta pentru că în centrul lucrării sale se află tocmai primul verset dintr-o parabolă chistică, așa cum ni-l relatează Evanghelia lui Luca. Cu el începe ficțiunea sacră, peste el alunecăm ca pe derdeluș, prea grăbiți să-i dibuim aiurea miezul încărcat de sens. N-o voi relua eu aici, oricine o poate citi până la sațietate. Voi recita însă, de câte ori?, cuvintele care trec prea lesne neobservate: "Un om de neam mare s-a dus într-o țară îndepărtată, ca să-și ia domnie și să se întoarcă." (Luca 19, 12).

În volumul *Initiation et réalisation spirituelle*, René Guénon enumeră cele trei căi de realizare spirituală din hinduism: jñânâ – potrivită naturii luminoase (guna sattwa), bhakti și karma potrivit naturii expansive (guna rajas). A treia tendință, cea tenebroasă (guna tamas) nu are nici o

șansă de elevație spirituală. Inițierea pneumatică, sau calea jnânâ, duce la marile mistere. Căile bakhti și karma ajung la micile mistere. În Orient, tipul uman sacerdotal (casta brahmanilor) este calificat pentru Jnâna-mârğa. Tipul războinic (casta kshatriya), destinat activității exterioare, este calificat pentru Bhakti-mârğa, în vreme ce tipul manual (casta negustorilor, a agricultorilor și a meșteșugarilor, numită vaishya) – pentru Karma-mârğa. Firește, castei servitorilor (shudra) și celor în afara castelor (paria) nu le este dedicată nici o inițiere, nici un parcurs spiritual.

Creștinismul fiind o religie, este aproape un truism să admitem că este, dincolo de aspectul “instituțional”, un parcurs spiritual. Între cele două, nici un conflict, aspectul monumental-exoteric (Biserica) fiind complementar celui dinamic-esoteric (sfînțenia). Unii dintre oameni au musai nevoie de ceremonii, alții sunt făcuți pentru asceză. Frumusețea cânturilor gregoriene apropie la fel de mult de divin ca și ispitele mirobolante trăite sfânt printre demoni, în crucea nopții. Important este de știut că nu totul este pentru oricine, că fie și în cadrul aceleiași religii, diversitatea drumurilor spre Centru poate fi copleșitoare.

Mai spune Guénon că în Occidentul catolic, dat fiind că aptitudinile pentru cunoaștere au fost în mod constant cu mult mai rare ca în Orient, inițierea jnânică a dispărut demult din lipsă de oameni care s-o poată parcurge. În evul mediu subzistau încă inițierea bhactică (pentru cavaleri) și inițierea karmică (pentru artizani). Mai târziu, și formele bhactice au dispărut. Iar faptul că practicarea unei meserii potrivite nu mai este cerută ca o condiție necesară în inițierea artizanală occidentală, poate fi privit și el ca un simptom clar al degenerescentei. Pe fondul acesta al golirii creștinismului de latura sa dinamică – drumul inițiativ – în favoarea identificării aproape în exclusivitate cu dimensiunea monumental-ceremonială, Meister Eckhart intervine, cum altfel?, ca restaurator, spre luare aminte.

“Un om de neam mare s-a dus într-o țară îndepărtată, ca să-și ia domnie și să se întoarcă.” O religie se poate adresa tuturor, nu înseamnă că oricui îi este dedicat, în devălmășie, tot ceea ce ea poate oferi. Există sfinți și păcătoși, împărați și slugi, martiri și pleavă pocăită. Egalitatea în care oricine este egal cu oricine cere un preț: uciderea, negarea, înăbușirea tuturor potențialităților de elevare, oricare ar fi ele, dar mai ales cele spirituale. Egalitatea se petrece în jurul celui mai mic numitor comun, unde altundeva? Societățile ierarhice din trecut, cele care astăzi încă mai supraviețuiesc pe aiurea, văd înflorind din vreme în vreme, în mijlocul noroaielor și al cenușii, omul de neam mare. Trandafir printre oameni, bun fiind, devine Bunătatea, înțelept fiind – e Înțelepciunea, adevărat – e Adevărul, drept – e Dreptatea. El nu are calități, e Calitatea însăși...

Omul nobil este cel care poate parcurge Calea, și putând, chiar pășește până la capătul ei. În el potențialitățile există, și eclozează, ducându-l în țara îndepărtată. Stările Ființei sunt drumul său,

lepădarea de creatură este condiția umplerii sale de Dumnezeu: "Doamne, eu nu am voit să te pierd, ci, în lăcomia mea, am voit să iau în stăpânire și creaturile împreună cu Tine [...]. Dar în felul acesta Te-am pierdut, fiindcă Tu, Adevărul, nu accepți să fii stăpânit laolaltă cu minciuna și amăgirea creaturilor." El este săracul cu duhul, fiind bogat cu Duhul, golit de voință proprie și de cele lumești, pentru a fi împlinit de cele ale Cerurilor. Cupa naturii sale urcă în virtutea unei misterioase legi a metafizicii, care aruncă spre țării pe cei care au știut să alunge din sine pe toate cele vremelnice. El e desăvârșit asemeni Tatălui, făcându-se fiu al lui Dumnezeu: "Iar acest Unu ne dă viață veșnică; și cu cât ne îndepărtăm de Unul, cu atât suntem mai puțin fii sau Fiu și cu atât mai puțin desăvârșit izvorăște în noi și emană din noi Sfântul Duh. Dimpotrivă, cu cât ne apropiem de Unul, cu atât mai adevărat suntem fiii și Fiul lui Dumnezeu, iar Dumnezeu-Sfântul Duh emană din noi."

"Un om de neam mare s-a dus într-o țară îndepărtată" – omul care-L caută pe Dumnezeu iese din sine, înstrăinându-se de toți și de toate, abandonând totul, pentru a obține Totul, fiind Totul. El se ridică deasupra firii, timpului, spațiului și trupescului: "Într-un anumel fel, acest "om" nu are nimic în comun cu nimic: adică nu e creat după chipul și asemănarea lucrurilor particulare, iar despre nimic nu știe nimic; așa încât în el nu se află și nu se arată nici urmă de nimic, din el nimicul fiind atât de deplin alungat, încât nu se află acolo decât viață, ființă, adevăr și bunătate curate. Cine este întocmit așa, acela este cu adevărat un "om nobil", "de neam mare" – nici mai mult, nici mai puțin." Cunoscându-L pe Dumnezeu fără vâl, omul nobil sfârșește prin a cunoaște toată creatura, însă o cunoaște auroral, în afara oricărei deosebiri și denudată de orice identitate proprie, spre deosebire de cel ce-și închină viața cunoașterii creaturilor, și care ajunge la o cunoaștere vesperală, în chipuri ce țin de multipla deosebire.

Omul nobil nu este lipsit de înclinarea spre păcat. Numai că el o transformă în voința bună, biciul la capătul căreia se află virtutea. Temeiul lui e bun, căci atârnă de Dumnezeu. El se poate retrage din lume, sau rămâne în ea – totuna pentru cel care "îl are doar pe Dumnezeu și doar la Dumnezeu se gândește, toate lucrurile devenindu-i totuna cu Dumnezeu." Nimic nu-i stă în cale, nici măsura, nici locul. Se întoarce spre Tatăl și în neliniște, și în mulțime, și în suferință. Îndeletnicirile sale, modul în care-și folosește intelectul, nu-l pierde, pentru că în inima lui este doar Dumnezeu. În grea suferință se comportă ca și în mare mângâiere. Este atât de transpus în Dumnezeu încât cei care-l ating, Îl ating, iar cei care vor să-L atingă, trebuie să-l atingă pe el mai întâi.

Întreaga ființă a omului de neam mare nu stă în nimic decât într-o devenire: a deveni nimic. Tot ce are e ca și cum ar fi primit împrumut: trupul, sufletul, simțurile, puterile, avutul, onoarea, prietenii, rudele – de toate acestea se poate lipsi de ca unele deloc necesare. Dar pe Dumnezeu, cu tot ce poate și ce este El, Îl are. Virtutea de căpătâi a acestuia este, ne zice Meister Eckhart, nu dragostea, ci detașarea, și această ierarhie trebuie să fi părut bulversantă celor care, prea absorbiți de natura bakhtică a creștinismului, au ignorat-o pe cea jnânică, deși

lui Iisus Hristos i se spunea Învățător, fiind purtător de mesaj intelectual înainte și mai presus de iubire. “În primul rând pentru că binele cel mai mare al dragostei este că mă silește să îl iubesc pe Dumnezeu, pe când detașarea îl silește pe Dumnezeu să mă iubească – și este cu mult mai nobil să îl atrag pe Dumnezeu înspre mine decât să mă silesk pe mine întru Dumnezeu, căci Dumnezeu se potrivește mai potrivit și se poate uni mai strâns cu mine decât aș putea să mă unesc eu cu Dumnezeu. [...] În al doilea rând, prețuiesc detașarea mai mult decât dragostea, pentru că dragostea mă determină să îndur orice lucru în numele lui Dumnezeu, pe când detașarea mă aduce în starea de a nu mai fi sensibil la nimic în afară de Dumnezeu. Și mai de preț este să nu fii sensibil la nimic în afară de Dumnezeu decât să înduri orice în numele lui Dumnezeu.”

Detașarea este mai bună și decât smerenia, pentru că există smerenie fără detașare, dar detașare desăvârșită fără deplină smerenie nu există. În smerenia deplină omul are o năzuință: aceea de a ajunge mai jos decât toate creaturile, înstrăinându-se astfel înspre creatură, pe când detașarea rămâne în ea însăși. Detașarea este mai bună și decât milostivirea, pentru că aceasta caută spre defectele aproapelui, pe care vrea cumva să le compenseze. Detașarea este starea în care omul devine imun la atacurile dragostei, ale suferinței, ale slavei, ale prihănirii și ale ocării, devenind cel mai aproape de natura lui Dumnezeu. Inima detașată se sprijină pe nimic, căci în nimic stă cea mai mare receptivitate. Obiectul inimii detașate nu diversitatea creaturii. Puritatea inimii detașate nu se poate ruga, căci cine se roagă râvnește ceva de la Dumnezeu, ceva de primit sau de care să scape. Ci inima detașată nu râvnește la nimic și nici nu vrea să se elibereze de nimic. Ea este liberă de orice rugăciune, iar rugăciunea ei nu e alta decât de a fi uniformă cu Dumnezeu.

Inima celui detașat își “ia domnie și se întoarce”. De bună seamă, dregătoria este pe potriva omului de neam mare pornit după ea, răsplata ne-dorită, ne-râvnită, a mersului până în țara îndepărtată, și singura domnie care poate fi luată cu sine și dusă aiurea, nefiind condiționată de timp și spațiu. În realizarea totală a ființei, există două aspecte: unul ascendent și unul descendent. Ascensiunea conduce la “ieșirea din cosmos”, la eliberarea de condițiile limitative ale existenței. Coborârea nu trebuie considerată un “regres”, este mai degrabă ceea ce strălucirea e pentru soare – nimic din astrul zilei nu poate fi identificat cu razele lui, dar e la fel de adevărat că fără raze n-am putea ști nimic despre el.

Buddhismul hînayâna conduce la realizarea ascendentă (Pratyêka-Buddha), în vreme ce buddhismul mahâyâna are drept consecință ultimă realizarea descendentă (Bodhisattwa). Din punct de vedere mundan și exterior, Bodhisattwa este înfățișat ca ultima etapă înainte de atingerea stadiului de buddhitate perfectă. Or, exemplaritatea unui Buddha universal nu se poate manifesta decât sub forma adecvată, particulară, a unui Bodhisattwa. În tradiția islamică, walî (realizarea ascendentă) este perfect “pentru sine”, fără să manifeste nimic la exterior. Cel care are o funcție de îndeplinit este nabî (realizarea descendentă), o condiție care o implică pe

cea de walî, fiind concomitent ceva mai mult. Însă, ca și în cazul buddhismului, acest personaj este perceput ca fiind mai puțin universal, lipsă care ține de adecvarea la niște condiții implicit particulare.

Realizarea ascendentă: “Un om de neam mare s-a dus într-o țară îndepărtată, ca să-și ia domnie. Realizarea descendentă: și să se întoarcă.” Verset serafic din Evanghelia lui Luca 19, 12, îndelung comentat de Meister Eckhart.

Scris de [Radu Iliescu](#)

Sursa: [Bookblog.ro](#)